herpy

SKÖLDPADDOR

Painted Wood Turtle

Rhinoclemmys pulcherrima

Rhinoclemmys pulcherrima är en dagaktiv, färgrik sköldpadda från Mexikos och Centralamerikas Stillahavssida. Skölden blir 15-20 cm lång, och huvud, ben och sköld har röda och gula teckningar. Arten lever mest på land i buskmark och fuktig skog och hålls bäst i ett varmt, fuktigt terrarium med en låg vattendel.

Familj: Geoemydidae Tidigare namn: *Emys pulcherrimus; Geoemyda pulcherrima; Callopsis pulcherrima*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**15-20 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**20-25 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande och semiakvatisk**
Biotop	**Savann, torrskog och våtmark**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 50 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Värmeplats	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
Vatten	**Vattendel** djup 5-10 cm
Vattentemperatur	**24-26 °C**
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter, frukt, färdigfoder, växter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-5 ägg**
Inkubation	**100-110 dagar** vid 26-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Nära hotad (NT)**

Om arten

Rhinoclemmys pulcherrima är en liten till medelstor sköldpadda i familjen Geoemydidae. Alla mått i texten avser sköldlängden (ryggskölden). Hanarna blir 15-18 cm och honorna upp till 20 cm. Skölden är ljusbrun med en låg köl längs mitten och lätt fårade sköldplattor, och hos underarten *R. p. manni* är den prydd med gula och röda koncentriska ringar och svarta teckningar. Bukskölden är gulaktig med röda mönster, huden är mörk olivgrön med röda till rosa ränder, och huvudet har fina röda linjer. Ögonen har en blå strimma på var sida om pupillen.

Hanen har en längre och tjockare svans än honan, och hans buksköld är svagt insvängd. Honans sköld är mer välvd, och hennes färger bleknar med åldern, medan hanens håller sig bättre. Ungar och halvvuxna djur har samma mönster som de vuxna och är särskilt klart färgade. Nykläckta ungar mäter 35-50 mm.

Artnamnet kommer av latinets *pulcherrimus*, "den vackraste", och syftar på färgerna på huvud och sköld hos den unga sköldpadda som arten beskrevs efter.

Man skiljer på fyra underarter: *R. p. pulcherrima*, *R. p. incisa*, *R. p. manni* och *R. p. rogerbarbouri*. *R. p. manni* är den mest färgrika, och den hålls oftast i fångenskap.

Arten är nyfiken och inte skygg så länge den känner sig trygg. Den äter glupskt och kommer fram ur sitt gömställe så fort det är mat på väg. Av släktets arter räknas *R. pulcherrima* som en av de lättare att hålla när temperatur och fuktighet är rätt. Nyimporterade, vildfångade djur klarar sig dock ofta dåligt. Arten kan bli 20 år eller mer.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Rhinoclemmys pulcherrima lever längs Stillahavssidan av Mexiko och Centralamerika. Från södra Sonora går utbredningen söderut genom Sinaloa, Nayarit, Jalisco, Colima, Michoacán, Guerrero, Oaxaca och Chiapas till Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua och Costa Rica. Arten är också angiven från Chihuahua.

Underarterna har var sitt område. *R. p. rogerbarbouri* finns från södra Sonora till Colima och Sinaloa, *R. p. pulcherrima* i Guerrero och Oaxaca, *R. p. incisa* från Oaxaca genom Centralamerika till norra Nicaragua och El Salvador, och *R. p. manni* från södra Nicaragua till norra Costa Rica. Djuren i handeln kommer framför allt från Nicaragua.

> **Naturlig utbredning:** Mexiko, Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua och Costa Rica.

LIVSMILJÖ

Rhinoclemmys pulcherrima är en tropisk låglandsart som framför allt lever i buskmark och fuktig skog, men också i galleriskog längs vattendrag. Den håller sig mest på land och kan hittas många kilometer från vatten. Ändå håller den till på fuktiga platser, och särskilt under torrtiden ses den vada och simma i bäckar och regnvattenpölar. Arten tål torka och temperaturer upp till 44 °C.

Klimatet har en tydlig regntid och torrtid. Sköldpaddan äter på land, även om den tillbringar tid i vattnet. Födan består av vilda blommor, gräs, frukt som guava och mango, insekter, maskar, sniglar och fisk.

Ägg läggs i jord eller lövförna. Hoten är skogsavverkning och insamling till mat och sällskapsdjurshandel. Rovdjur som krokodiler, rovfåglar och däggdjur tar framför allt ägg och ungar.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Rhinoclemmys pulcherrima*, och flera siffror är lånade från besläktade sköldpaddor med samma levnadssätt. Arten hålls i ett stort, varmt och fuktigt terrarium med djupt underlag och en låg vattendel, inte i ett akvarium. Ett enskilt vuxet djur behöver minst 120 × 60 × 50 cm. Ett par behöver minst 150 × 70 × 50 cm, och fler djur kräver större golvyta. Golvytan är viktigare än höjden.

Underlaget ska vara djupt, fuktigt och mjukt, eftersom sköldpaddan gräver ned sig helt med bara huvudet synligt. En blandning av lika delar barkflis, levande sphagnum och kokosfibrer i cirka 12 cm djup håller kvar fukten, klibbar inte fast på djuret och håller vattnet rent. Håll underlaget fuktigt, men inte vattenmättat, och byt det högst ett par gånger om året.

Vattendelen är en låg, bred bricka med 5-10 cm vatten, som djuret lätt tar sig in i och ur. Sköldpaddan gör sina behov i vattnet, så brickan ska bytas minst en gång i veckan. Använd tre likadana brickor: två sitter i varandra i terrariet, och den tredje är fylld med friskt vatten. Lyft ut den översta och sätt in den rena, så att botten inte rubbas.

Arten känner sig trygg med gömställen. Ställ stora platta bitar korkbark lodrätt längs bakväggen, häng växter ned från sidorna, och placera robusta växter i krukor och drivved. Om djuret är otryggt använder det inte solplatsen. Täck gärna baksidan och sidorna utvändigt med en enfärgad bakgrund. Stäng en del av ventilationen för att hålla fuktigheten uppe.

Utomhushållning kräver ett uppvärmt, torrt gömställe och är bara aktuell under de varmaste sommarmånaderna. Inhägnaden ska vara rymningssäker och ha både sol, skugga och en låg vattenbricka. En hona behöver en plats med jord eller sand för äggläggningen.

Läs mer: Värme och temperatur

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 22-26 °C i terrariet och 32-35 °C på solplatsen. Solplatsen ska ligga öppet och tryggt, så att djuret använder den. Nattemperaturen är inte dokumenterad; 20-24 °C passar ett tropiskt klimat, och arten tål inte kalla nätter.

Värmelampan över solplatsen styrs av en dimmande termostat. Om rummet är svalt kan man komplettera med en svag akvarievärmare i vattenbrickan eller en värmematta med termostat på utsidan av terrariets vägg.

Djuret är mer i vattnet på våren och sommaren och bara lite på hösten och vintern. Arten går inte i vintervila.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara hög, 70-90 %. Spraya terrariet kraftigt med ljumt vatten varje kväll, och håll underlaget fuktigt. Glas och växter ska kunna torka mellan sprayningarna, medan det djupa underlaget håller kvar fukten.

Sköldpaddan är semiterrestrisk och använder vattenbrickan, så vattnet ska vara friskt. Den gör sina behov i vattnet, så brickan desinficeras regelbundet med ett medel som är avsett för djurhållning och sköljs noga.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Vattendelen är en låg bricka med 5-10 cm vatten och en ramp, så att djuret lätt tar sig in och ut. Temperaturen är 24-26 °C. Arten håller sig mer på land än i vattnet och använder vattnet mest på våren och sommaren.

Vattnet byts minst en gång i veckan och oftare när det är smutsigt. Till parning och till utfodring med insekter används en stor balja med 25 cm vatten på 26 °C, där djuret kan simma. Ungar hålls i en låg bricka med 2 cm vatten och vattenväxter.

LJUS OCH UVB

Över solplatsen ska det finnas ett UVB-rör och en värmespot på samma plats, så att djuret får både värme och UVB när det solar sig. Ett T5 UVB-rör med 5 % UVB och en värmespot på cirka 60 watt, kopplad till en dimmande termostat, passar ett terrarium av den storleken. Zon 2 passar en art från skog och skogsbryn.

UVB-rör tappar styrka och ska bytas regelbundet, och glas och plast stoppar UVB, så det får inte finnas något mellan röret och djuret. Ljuset ska vara tänt cirka 12 timmar per dygn, och en timer styr det. UVB gör att djuret kan bilda D3 och ta upp kalk.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Rhinoclemmys pulcherrima är allätare och äter med stor aptit. Vuxna djur matas två till tre gånger i veckan med en blandning av cirka 60 % grönt, 30 % frukt och grönsaker och 10 % färdigfoder för sköldpaddor. Grönt är maskros, cikoria, vattenkrasse, spenat, ruccola och endiv. Frukt och grönsaker kan vara svamp, gurka, tomat, ärtor, majs, vindruvor, melon, kiwi, äpple, blåbär och jordgubbar, och allt skärs grovt och pudras rikligt med kalk. Varannan till var tredje vecka sätts djuret i en balja med vatten (se Vatten) och får levande foderinsekter som stora mjölmaskar (*Zophobas*) och *Blaptica dubia*, så mycket som det äter på en halvtimme.

Växtkosten serveras på land. Ge inte en hona extra foder när hon bär på ägg eller just har lagt, eftersom det främjar tätare äggläggning. Både grönt och insekter pudras med kalk och vitaminer.

Ungar tar i början bara levande föda. Små mjölmaskar och nykläckta kackerlackor passar. Efter några veckor börjar de äta vattenväxter, och därefter äter de nästan allt som går att äta.

BETEENDE OCH HANTERING

Rhinoclemmys pulcherrima är nyfiken, aktiv och inte skygg så länge den har gömställen. Den gräver ned sig i underlaget och kommer fram när det är mat. Den gillar att kasta upp jord och sand på ryggen med frambenen.

Håll helst ett djur eller ett par. Hanen kan stressa honan med sin uppmärksamhet. Parar sig djuren bara när de sätts ihop i en djup balja med vatten, lämnar hanen ofta honan i fred resten av tiden, och de kan hållas tillsammans. Om honan är stressad eller lägger obefruktade ägg ska hanen hållas separat.

Nyimporterade, vildfångade djur anpassar sig ofta dåligt, och uppfödda djur är att föredra. Tvätta händerna före och efter hantering.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen har en längre, tjockare svans med kloaken utanför sköldkanten och en svagt insvängd buksköld. Honan är större, har en platt buksköld som är lätt uppåtböjd framtill, och en kortare svans med kloaken under sköldkanten. Storlek och ålder vid könsmognad är inte dokumenterade.

PARNING

Under parningen nickar hanen med huvudet, följer efter honan och rör vid hennes svans och sköld med nosen. Senare tar honan kontakt nos mot nos och nickar tillbaka. Parningen lyckas bäst i djupt, varmt vatten, cirka 25 cm och 26 °C. Om hanen hålls tillsammans med honan hela tiden kan han stressa henne, och hon lägger obefruktade ägg. Då ska de hållas var för sig. En sval viloperiod är inte dokumenterad.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 1-5 avlånga, hårdskaliga ägg per kull, ofta 1-2 stora ägg med 6-8 veckors mellanrum. Äggen mäter 37-52 mm på längden och 24-32 mm på bredden. I naturen ligger läggningen från maj till december, i fångenskap oftast från oktober till april. Honan gräver ned äggen i jord eller lövförna, så ge henne en bricka med fuktig jord eller sand.

INKUBATION

Äggen tas upp genast när de är lagda och läggs halvt nedgrävda i fuktigt underlag i en ruvlåda. Vid 28 °C kläcks de efter cirka 105 dagar. Om äggen ligger mer än 24-48 timmar i botten kan fostren gå i vila (diapaus) i upp till sex månader, och kläckningen kan då dra ut upp till nio och en halv månad. Ägg som ser dåliga ut kasseras inte förrän de har kläckts eller kollapsat helt.

Könet beror på temperaturen: vid 24-27 °C blir alla hanar, vid 30 °C är cirka en fjärdedel hanar, och över 30 °C blir alla honor.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna tas upp ur ruvlådan när gulesäcken har tagits upp och placeras i en låg bricka på cirka 25 × 20 cm med 2 cm vatten på 26 °C. Ge dem vattenväxter, en liten platt sten som solplats och en lampa som ger cirka 28 °C. De första gångerna äter de bara levande föda, serverad med en pincett. När de har vant sig vid växterna blir de härdiga. Efter 12-18 månader flyttas de till ett terrarium som de vuxnas.

Hälsa och vanliga misstag

Sköldpaddor döljer sjukdom, så var uppmärksam på förändringar i aptit och beteende. Väg djuret regelbundet och för en loggbok.

Typiska problem och fel i skötseln: - För kalla nätter och för låg luftfuktighet, som ger slapphet och luftvägsinfektioner. - Brist på UVB eller kalk, som ger mjuk och missbildad sköld. - Parasiter: blodparasiter av släktet *Hemolivia* finns hos cirka en tredjedel av nyimporterade djur, och tarmparasiter förekommer hos vildfångade djur. Låt undersöka ett avföringsprov hos veterinär när djuret är nytt. - Dålig vattenkvalitet, som ger sköld- och hudinfektioner.

Alla kräldjur kan vara symtomfria bärare av *Salmonella*. Tvätta händerna före och efter kontakt med djuret, vattnet och utrustningen, och låt inte barn under 5 år hantera djuret. Sök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret går ned i vikt, inte äter eller verkar slött.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.